

سازمان حفاظت محیط زیست

اداره کل حفاظت محیط زیست آذربایجان غربی

گزارش چهارمین نشست مشورتی

تدوین برنامه مدیریت جامع تالاب سولدوز

با همکاری:

اداره کل محیط حفاظت زیست استان آذربایجان غربی

دشت سبز سلدوز

اداره حفاظت محیط زیست نقده

زون بندی کاربری های

تالاب سلدوز

۶ بهمن ماه ۱۳۹۵

نقده

محمد بن عبد الله
صلى الله عليه وسلم

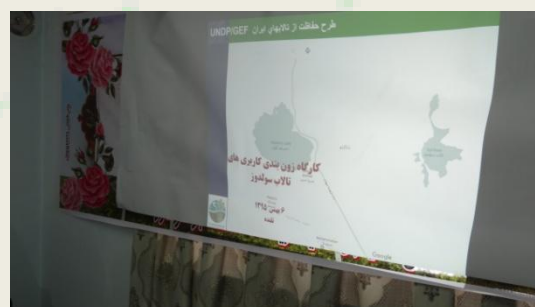
مقدمه

فرایند تدوین برنامه مدیریت یکپارچه حوضه آبریز تالاب سولدوز در سال ۹۳ با هدف استقرار رویکرد مدیریت زیست بومی در این مجموعه در دستور کار اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی قرار گرفته که با همکاری دفتر طرح حفاظت از تالاب های ایران به مرحله اجرا خواهد رسید. به همین منظور پس از انجام مقدمات لازم برای شناسایی ذینفعان این مجموعه تالابی و با عنایت به مشارکتی بودن تمامی فرایند این برنامه مدیریتی، اولین نشست مشورتی تمامی دست اندرکاران به منظور آغاز این فرایند در اسفند ماه سال ۹۴ در نقده برگزار شد. طی این نشست یک روزه و در نتیجه فعالیت های گروهی و مشارکتی اعضای حاضر در نشست، چشم انداز و هدف نهایی این برنامه مدیریت تبیین و در ادامه گزارش فرایند کار این نشست تدوین شده و پس از انجام ویرایش نهایی و تایید دفتر طرح ملی حفاظت از تالاب های ایران، برای تمامی ذینفعان ارسال و نقطه نظرات تکمیلی ایشان دریافت و در گزارش لحاظ شد. پس از این مرحله، مقدمات برگزاری دومین نشست مشورتی برنامه ریزی و این نشست در ۱۲ و ۱۹ مرداد ماه در نقده با حضور نمایندگان تمامی ذینفعان حاضر در اولین نشست در محل سالن جلسات سد حسنلو برگزار شد. پس از برگزاری دومین نشست، طی بررسی های صورت گرفته در معاونت فنی و اداره محیط زیست، نشست سوم در تاریخ ۱۶ آبان ماه سال ۹۵ در بخشداري محمد یار از توابع شهرستان نقده، توسط اداره حفاظت محیط زیست نقده برگزار شد. پس از اقدامات صورت گرفته و انجام هماهنگی های لازم برای برگزاری آخرین نشست مشورتی این برنامه مدیریتی، در تاریخ ۶ بهمن ماه سال ۹۵، چهارمین نشست برنامه مدیریت زیست بومی تالاب سولدوز با حضور تمامی ذینفعان مدعو در سه نشست گذشته در محل سالن جلسات بخشداري شهرستان محمدیار از توابع شهرستان نقده برگزار شد.

برنامه ریزی برای برگزاری چهارمین نشست مشورتی تدوین برنامه مدیریت زیست بومی تالاب سولدوز

بر اساس پیگیری های به عمل آمده و برای ادامه فرایند اجرایی تدوین برنامه مدیریت زیست بومی مجموعه تالاب سولدوز، چهارمین نشست مشورتی فرایند تدوین این برنامه مدیریت در ۶ بهمن ماه سال ۱۳۹۵ باحضور نمایندگان ثابت دستگاه های ذینفع، نمایندگان جوامع محلی، مسئولان بخش محمدیار و شهرستان نقده، کارشناسان دفتر طرح حفاظت از تالاب های ایران و کارشناسان محیط زیست استان و شهرستانهای نقده و میاندوآب بر اساس برنامه زمان بندی که در ذیل ارایه شده است در شهر ستان محمدیار برگزار شد.

جدول برنامه زمان بندی نشست (۹۵/۱۰/۰۶)

عنوان	زمان
پذیرش	۸:۳۰ - ۹:۰۰
شروع جلسه (تلاوت قرآن و سرود ملی)	۹:۰۰ - ۹:۱۵
سخنرانی و خوشامدگویی رئیس اداره حفاظت محیط زیست طبیعی استان	۹:۱۵ - ۹:۳۰
ارائه نماینده طرح حفاظت از تالابهای ایران :	۰۹:۳۰ - ۰۹:۵۰
ارائه درخصوص زونبندی و چگونگی انجام آن	۰۹:۵۰ - ۱۰:۱۰
تشکیل گروههای کاری و کار بر روی نقشه ها جهت تعیین حساسیت پهنه های تالابی	۱۰:۱۰ - ۱۰:۳۰
استیاحت و پذیرایی	۱۰:۳۰ - ۱۰:۵۰
کلی گروه جهت تعیین حساسیت پهنه‌های کاری و کار بر روی نقشه‌ها های تالابی	۱۰:۵۰ - ۱۱:۰۰
ارایه نتایج توسط گروه های کاری	۱۱:۰۰ - ۱۳:۰۰
بررسی و پیشنهادات بر روی ارائه های انجام شده	۱۳:۰۰ - ۱۴:۰۰
ناهار و نماز	۱۴:۰۰ - ۱۵:۳۰

خیرمقدم گویی رئیس اداره محیط طبیعی حفاظت محیط زیست استان :

این کارگاه مشورتی بر اساس برنامه زمان بندی ارائه شده با خیر مقدم گویی جناب آقای حمید رعنابد رئیس محترم اداره محیط طبیعی به تمامی نمایندگان ذینفعان تالاب سولدوز به طور رسمی آغاز شد. ایشان در ابتدای فرمایشات خود ضمن اشاره به ارزش های تالاب ها و نقش مهم آن ها در مسایل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیت جامعه اظهار داشتند، در مجامع بین المللی همواره ارزش گذاری های اقتصادی بر روی سرمایه های یک کشور از جنبه های مختلف مورد توجه بوده و این شاخص ها می تواند از جنبه های بین المللی و نوع نگاه سایر کشورها، برای یک کشور بسیار حایز اهمیت باشد. ایشان هدف از برگزاری این نشست و تدوین این برنامه مدیریتی را، پیاده سازی نگاه توسعه پایدار و بهره برداری خردمندانه از منابع معرفی نموده و افزودند در تدوین چنین برنامه هایی همواره مسایل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی همراه با رعایت ضوابط و مصالح حفاظت از محیط زیست مد نظر قرار می گیرد. ایشان در خاتمه عنوان نمودند که حاکم بودن روحیه مشارکت در تدوین این برنامه بین تمامی ذینفعان این مجموعه تالابی، باعث شده این برنامه در زمره معدود برنامه های مدیریتی در سطح ملی باشد که به طور نسبی با موفقیت همراه بوده و افزایش این چنین برنامه های باعث خواهد شد که دیدگاه های مسئولین و اقشار مختلف جامعه نسبت به مقوله توسعه، متحول شده و به هم افزایی بین تمامی ذینفعان در یک حوزه مدیریتی منجر خواهد شد.

مروری بر فرایند تدوین برنامه مدیریت زیست تالاب سولدوز

در ادامه جناب آقای احمدی کارشناس محترم دفتر طرح ملی حفاظت از تالاب های ایران ضمن خوشامدگویی به مدعوین و نمایندگان ذینفعان در این کارگاه و عرض تشکر از جناب آقای مهندس رعناقد بابت بیاناتی که در ارتباط با ماهیت مشارکتی این برنامه ارایه نمودند، در ارتباط با نشست چهارم، جنبه های مختلف این برنامه مدیریت و مروری بر روند طی شده از ابتدای فرایند تدوین برنامه مدیریت زیست بومی تالاب سولدوز، مطالبی را عنوان داشتند. ایشان در ادامه اظهار نمودند تالاب ها همواره دارای ارزش ها و خدمات اکوسیستمی فراوانی بوده که در صورت حفظ شرایط پایدار اکولوژیکی این پهنه های آبی، این خدمات به صورت پایدار در دسترس بوده و ذینفعان آنها همواره از آنها بهره مند خواهند بود. همچنین گامهای مورد نیاز برای اجرایی موفق یک برنامه مدیریت زیست بومی و لزوم در نظر گرفتن معیارهای اساسی از جمله مشارکت مستمر تمامی ذینفعان در به ثمر رسیدن آن از دیگر مواردی بود که توسط ایشان تشریح شد.

شروع فعالیت های مشورتی در قالب گروه های کاری برای انجام عملیات تعیین کاربری اراضی و پهنه بندی منطقه این مجموعه تالابی

جناب آقای احمدی کارشناس محترم طرح ملی حفاظت از تالاب های ایران در رابطه با اهداف مورد انتظار در بحث پهنه بندی از جمله تضمین بهره برداری پایدار، تعاریف موجود در این رابطه، لزوم انجام این کار با توجه به افزایش بهره برداری ها موجود در این منطقه و بروز مناقشات متعدد بر سر منابع موجود در زمان حال و آینده و همچنین فواید متنوع اجرای زون بندی از جمله فواید اقتصادی و اجتماعی، حفظ تنوع زیستی و مدیریت بهینه در انجام فعالیت های توسعه ای در این منطقه

و ...، مطالبی را ارایه نمودند. ایشان در ادامه اظهار داشتند به منظور اجرای مطلوب عملیات پهنه بندی ملزوماتی همچون مشارکت تمامی ذینفعان در این فرایند کاری، در اختیار داشتن اطلاعات و نقشه های کافی از منطقه، مکانیزم هایی برای حل اختلافات موجود در پهنه های مورد نظر و در نهایت تدوین یک دستورالعمل برای انجام فعالیتها و کاربری های تعیین شده، مورد نیاز می باشد.

ایشان در تشریح نحوه انجام فعالیت های گروه های کاری عنوان داشتند که بر اساس نقشه های تهیه شده و تصویر ماهواره ای موجود، اعضای سه گروه کاری، با توجه به شناخت منطقه و تجربیات موجود نسبت به تعیین کاربری اراضی اقدام نموده و در ادامه با توجه به نقشه پهنه بندی زیستگاهی منطقه، نسبت به تعیین کاربری اراضی این محدوده بر اساس تعاریف و معیارهای موجود به چهار منطقه دارای حساسیت بسیار زیاد، حساسیت زیاد، حساسیت متوسط و حساسیت کم تعیین شده و نتایج کار با در نظر داشتن چشم انداز و هدف نهایی برنامه، بر روی نقشه های کالک موجود توسط اعضای هر گروه پیاده سازی و اعمال خواهد شد. پس از تعیین این مناطق در خاتمه کار برای هر یک از کاربری های تعیین شده و با توجه به میزان حساسیت آن ها، فعالیت های قابل انجام با مشورت اعضای حاضر، مشخص و دستورالعمل های مربوطه تدوین خواهد شد.

معیارهای تعیین حساسیت

❖ حساسیت بسیار زیاد: محل های تولید مثل و زادآوری، مناطق امن برای پرندگان مهاجر و مناطق بکر و دور از

دسترس

❖ **حساسیت زیاد:** مناطق زیستگاهی انواع جانوران و گیاهان (مناطقی که سابقاً ویژگیهای پهنه با حساسیت زیاد را داشته ولی در اثر اختلالات ناشی از فعالیت های انسانی، کیفیت زیستگاه آن تنزل پیدا کرده، می تواند در این رده قرار گیرد و برای احیاء آن برنامه ریزی شود).

❖ **حساسیت متوسط:** مناطقی که در آنها فعالیت های انسانی غیرمتمرکز وجود دارد.

❖ **حساسیت کم:** مناطقی که طیف وسیعی از فعالیت های پایدار انسانی در راستای اهداف برنامه مدیریت در آنها قابل انجام است.

پس از توضیحات ایشان، جناب آقای بهلکه، کارشناس واحد GIS اداره کل حفاظت محیط زیست استان در ارتباط با نحوه تهیه نقشه های موجود، کاربری اراضی، پراکنش زیستگاهی و فرایند طی شده در این رابطه موارد لازم را ارایه نمودند.

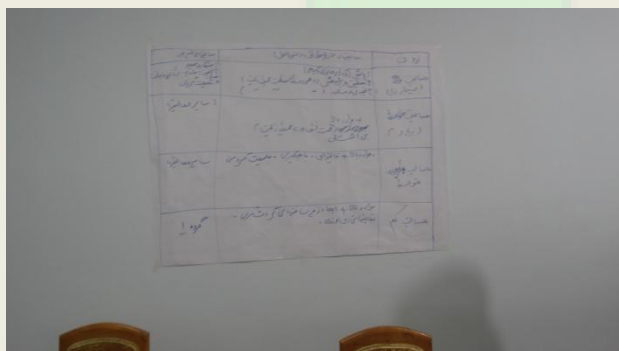
پس از ارایه توضیحات کارشناسان، اعضای حاضر در نشست در سه گروه کاری تقسیم بندی شده و به منظور انجام عملیات پهنه بندی محدوده این مجموعه تالابی در اولین مرحله نسبت به تعیین کاربری اراضی و پس از آن برای پهنه بندی درجه حساسیت این اراضی، فعالیت گروهی خود را آغاز نمودند. طی این فعالیت عملی گروه های کاری ابتدا بر اساس تصویر ماهواره ای که در اختیار ایشان قرار گرفته بود، نسبت به پیاده سازی کاربری اراضی موجود بر روی نقشه های کالک، اقدام نمودند.

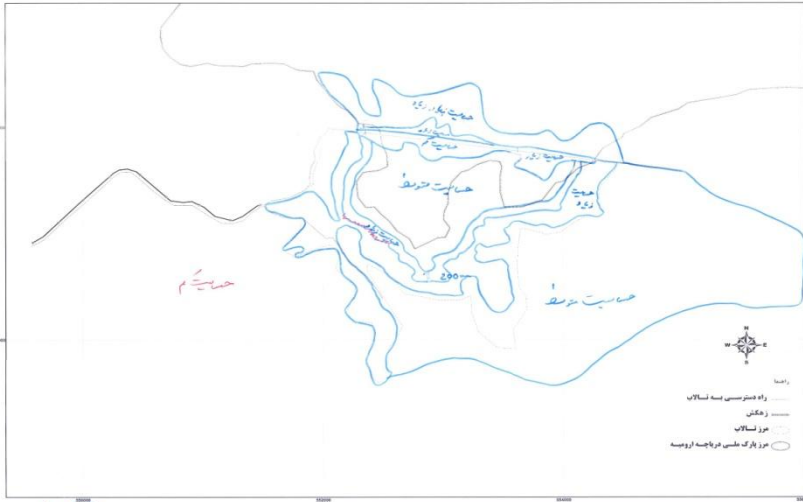
گروه کاری اول:

اسامی افراد تشکیل دهنده گروه کاری اول

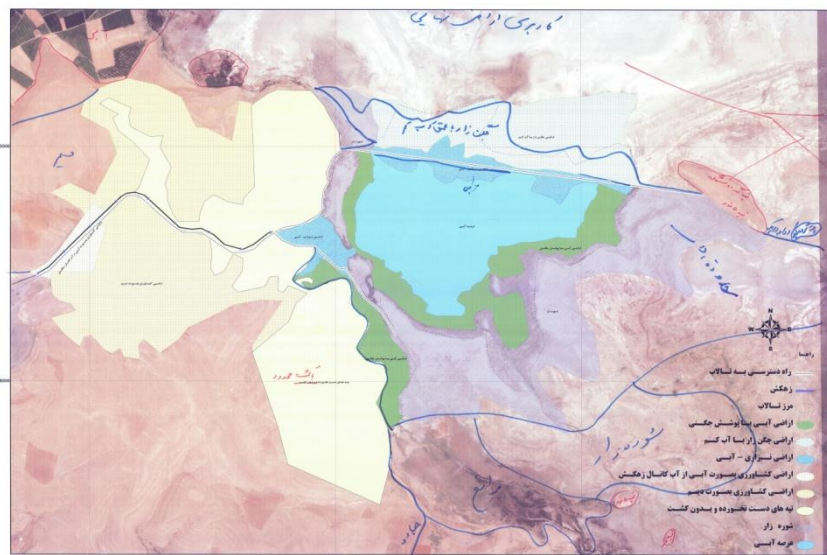
گروه کاری مشکلات محیط زیست 			
محمد علی فاطمی	شورای شهر محمد یار	قربانعلی حسین زاده	
جانعلی پرسم	همیار دشت سبز	بخشعلی بیرامی	شورای شهرکت المهدی
شهرام زینالی نژاد	همیار دشت سبز	حبیب رضوی	همیار دشت سبز
نادر ندیم	شبکه آب بران سولدوز	امید بنابی	کارشناس محیط زیست
جواد خاکزاد	دهیار اسلام آباد	نوید امانی	همیار دشت سبز
مرتضی محرابی	شرکت آب بران سولدوز		

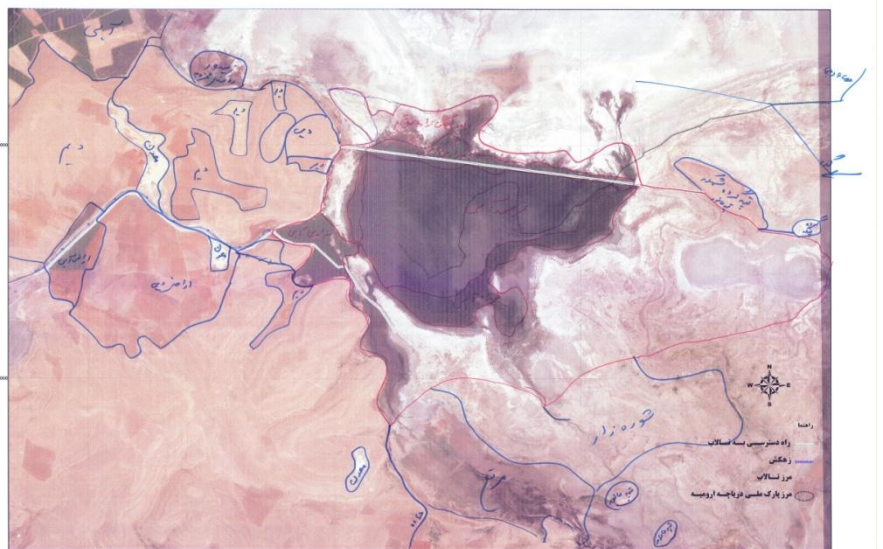
نتیجه گروه کاری اول در پهنه بندی منطقه بر اساس میزان حساسیت زیستگاهی

گروه ۱

گروه ۱۰

گروه ۱

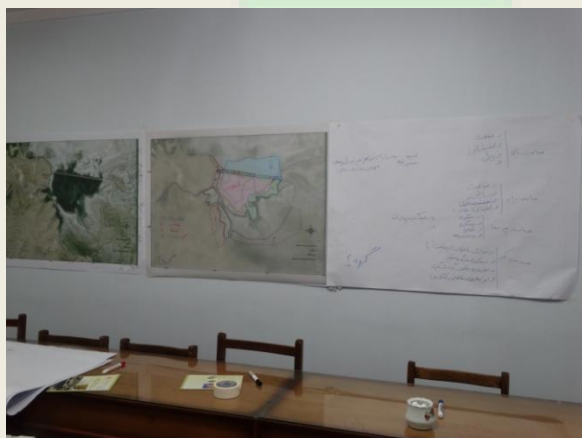
گروه کاری دوم

اسامی افراد تشکیل دهنده گروه کلوی دوم

تعیین کاربری و پهنه بندی منطقه تالاب سولدوز

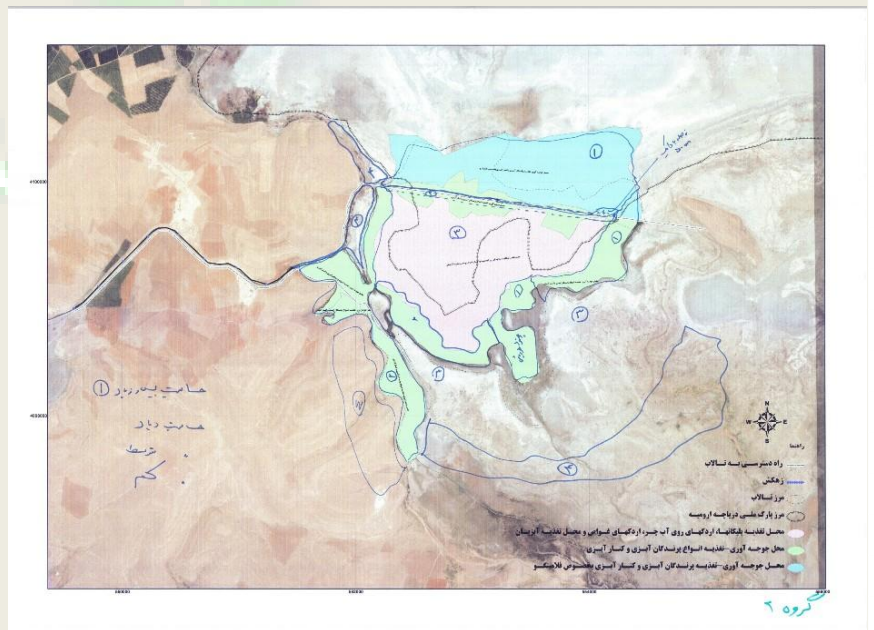
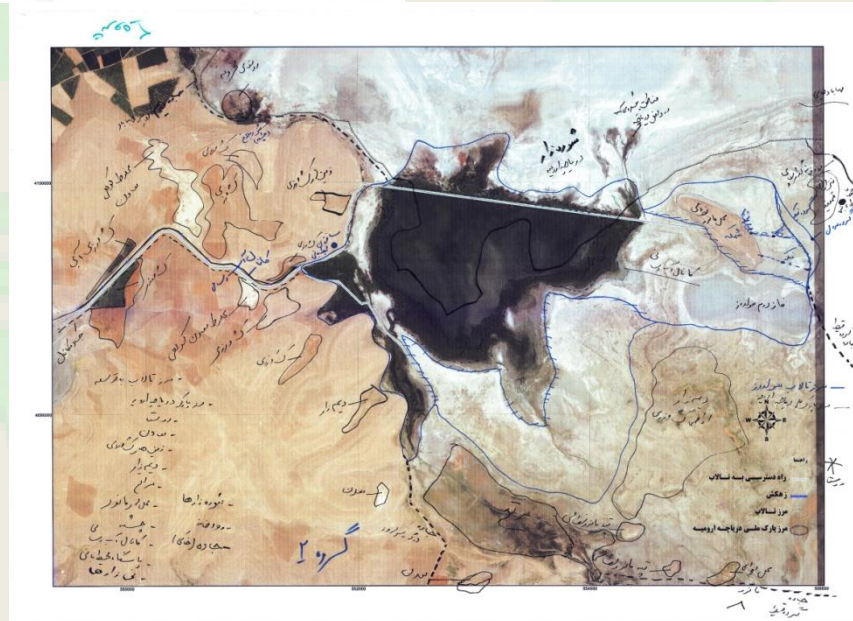
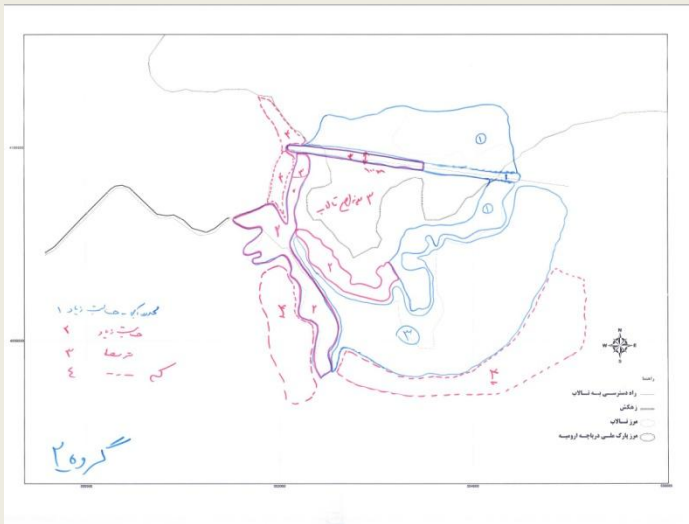

حمید رعنا قد	محیط زیست	محمد رضا جلیل پور	انجمن همیاران دشت سبز سلدوز
محرم ملازاده	انجمن همیاران دشت سبز سلدوز	باشوکی	همیار دشت سبز
احمد منتظمی	همیار دشت سبز	سعید عباس زاده	همیار دشت سبز
نصرت شیرزاد	همیار دشت سبز	عسگری	همیار دشت سبز
ناصر قره پاپاق	جهاد کشاورزی نقده	آذر پار	همیار دشت سبز
مولود زاده	دهیار درگه سنگی		
نصیبه رحیمی	محیط زیست نقده		

نتیجه کاری دوم در پهنه بندی منطقه بر اساس میزان حساسیت زیستگاهی

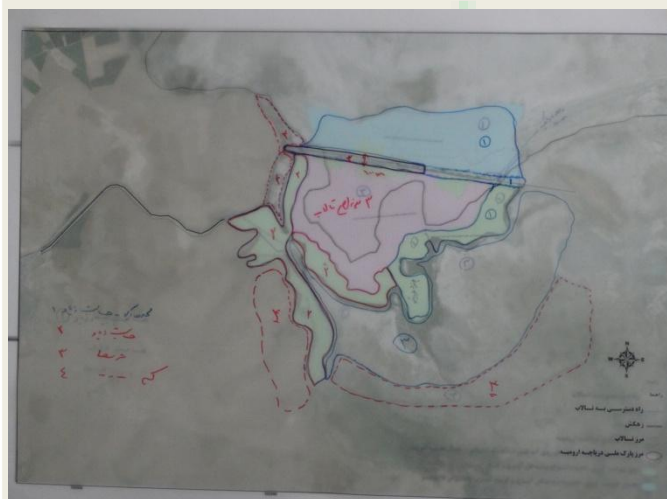

اسامی افراد تشکیل دهنده گروه کاری سوم

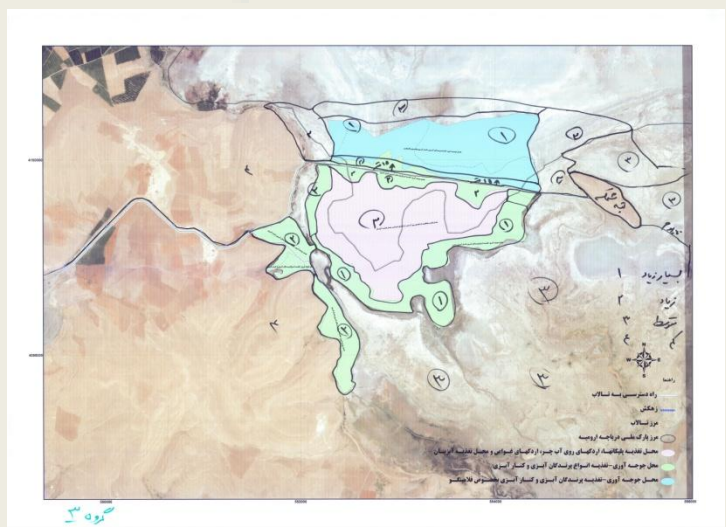
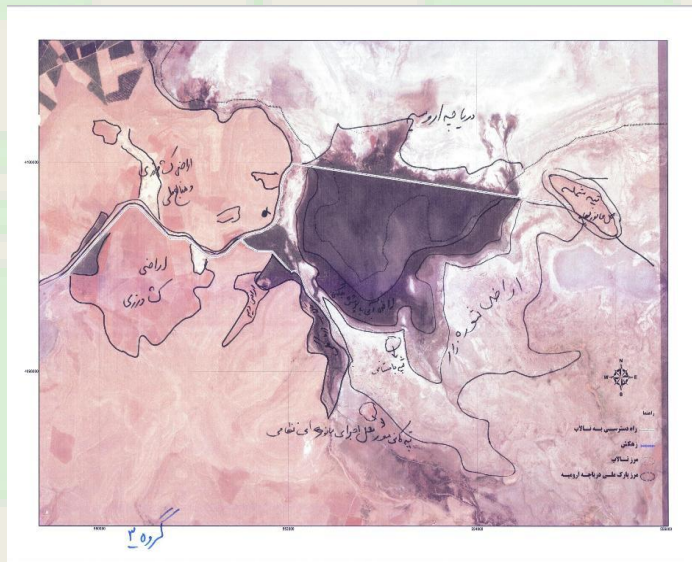
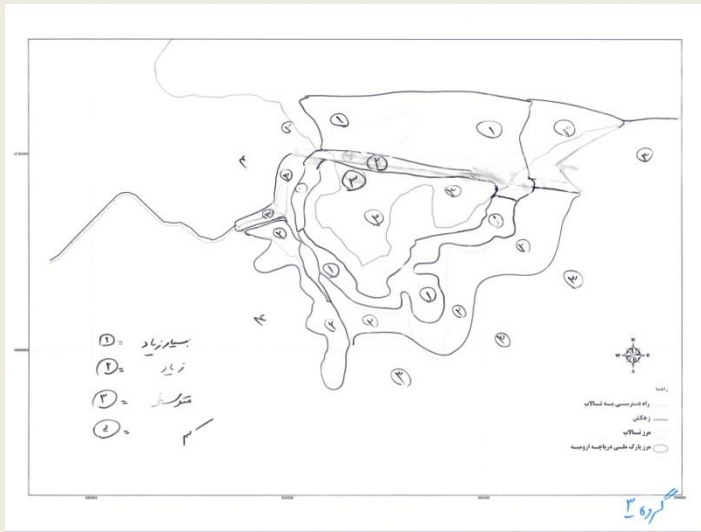
تعیین کاربری و پهنه بندی منطقه تالاب سولدوز

ولی میرزایی	دهیار حسنلو	مصطفی باز افکن	دهیار روستای گل
یونس جهان گرد	اداره میراث فرهنگی	سمیه خوش آمد	محیط زیست
علی حسن زاده	همیار دشت سبز	سید جمال قدیری	شورای بخش محمد یار
علیرضا ملازاده	بخشداری محمد یار	زبیر قیطران	دهیار گرده قیط
اسماعیل آهنگری	کارشناس دفتر طرح تالاب	عیوض صالحی	همیار دشت سبز

نتیجه کار گروه سوم در پهنه بندی منطقه بر اساس میزان حساسیت زیستگاهی

ارایه نتایج فعالیت گروه های کاری:

پس از انجام کارهای گروهی، نمایندگان هر یک از گروه ها، مباحث مطرح شده در گروه های کاری خود را توضیح داده و در هر یک از موضوعات لحاظ شده در کار گروه خود، موارد لازم را بیان نموده و به مسائل مورد سوال در ارتباط با کار گروه خود برای افراد حاضر در کارگاه توضیحات لازم و دلایل توجیهی آن را ارایه نمودند

پیشنهادات ارایه شده در نتایج کارهای گروهی

- ❖ در تدوین دستورالعمل برای زون های با حساسیت بسیار زیاد، زمان بندی بر اساس فصول مختلف مدنظر قرار گیرد.
- ❖ در قسمت های شمالی تالاب به دلیل حجم زیاد گونه ها مخصوصا پرندگان مهاجر برنامه های مدیریتی اختصاصی ایجاد شود
- ❖ صید و شکار در زمان های خاص و پهنه های خاصی و مدیریت شده با دستورالعمل های خاصی تعیین شود
- ❖ پروانه شکار فقط برای گروه های خاصی باشد.
- ❖ برای هر کدام از زون هایی که ایجاد کرده ایم حتما زون بافر را در نظر داشته باشیم.
- ❖ توسعه پایدار را برای تمامی فعالیت ها در نظر داشته باشیم.
- ❖ به نظر افراد بومی در اجرای عملیات های مختلف در پهنه ها توجه ویژه شود.

۵- تعیین نوع کاربری ها در پهنه بندی منطقه

پس از ارایه نتایج فعالیت های گروهی توسط نمایندگان هر یک از گروه ها و ارایه توجیحات و توضیحات لازم، آقای احمدی کارشناس محترم دفتر طرح ملی حفاظت از تالاب های ایران مطالبی را در ارتباط با انواع کاربری های مجاز و غیرمجاز در هر یک از زون های تعیین شده ارایه نموده و بر این اساس با مشارکت تمامی اعضای حاضر در جلسه، برای هر یک از پهنه های مشخص شده، انواع کاربری های مجاز و غیرمجاز به تفکیک مشخص شد که نتایج آن در جدول زیر ارایه شده است.

تعیین کاربری ها در پهنه بندی منطقه بر اساس میزان حساسیت

میزان حساسیت	کاربری های مجاز	کاربری های غیر مجاز
بسیار زیاد	تحقیقات، پژوهش، پرنده نگری، عکاسی، حفاظت	سایر کاربری ها
زیاد	تفریح گسترده، آموزشی، تحقیقات، پژوهش، پرنده نگری، عکاسی	تفریح متمرکز، راه سازی، کلیه زیرساخت های توسعه ای، مسکونی، صنعتی، شهرسازی
متوسط	آبزی پروری، کشاورزی، استفاده های پایدار، دامداری، سنتی	کلیه زیرساخت های توسعه ای، مسکونی، صنعتی
کم	توسعه پایدار، توسعه روستایی	حفر چاه آب، صنایع آلوده کننده و بزرگ

جمع بندی مطالب و تعیین گام های آتی تدوین برنامه

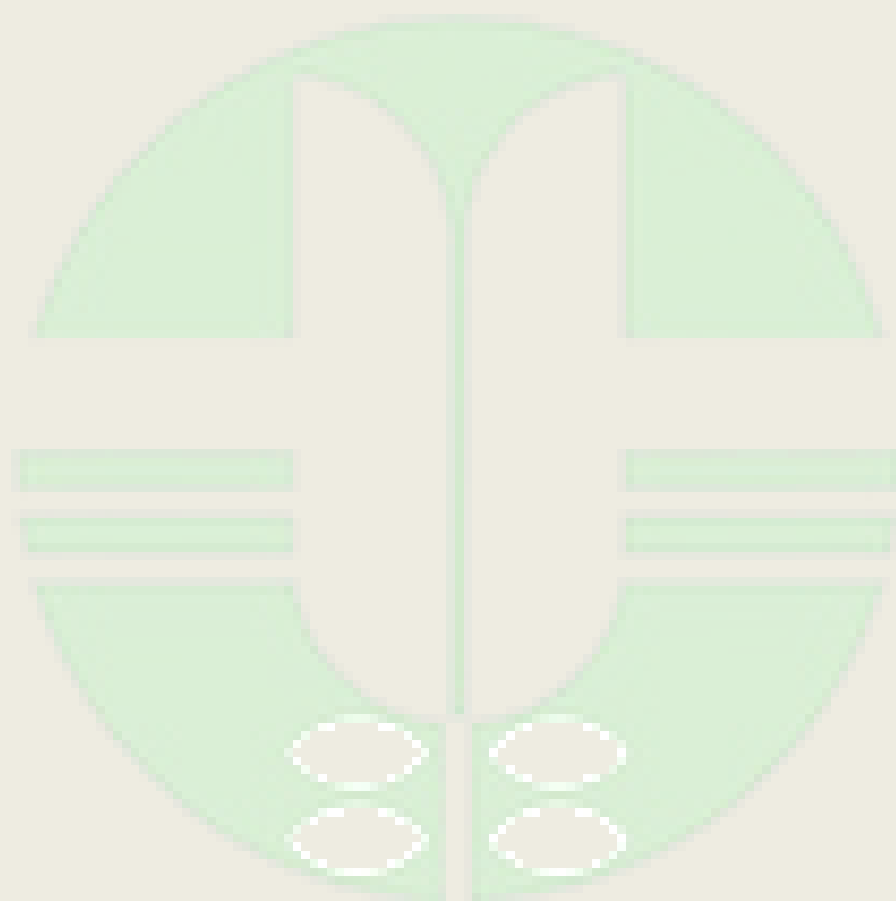
پس از ارایه نتایج کارهای گروهی و بحث و تبادل نظر بین اعضای حاضر در نشست، آقای احمدی ضمن تشکر و قدردانی از تمامی ذینفعان این مجموعه تالابی که طی این چهار نشست مشورتی با نظرات و مباحث ارزنده خود، سازمان حفاظت محیط زیست و دفتر طرح ملی حفاظت از تالاب های ایران را یاری نمودند، تشکر نموده و عنوان داشتند در آینده ای نزدیک پس از انجام مراحل نهایی و چاپ کتاب این برنامه مدیریتی که با همکاری تمامی ذینفعان تدوین شده است، قدم بزرگی در بهبود وضعیت فعلی این تالاب ها برداشته و اظهار امیدواری نمودند با عملیاتی شدن آن به عنوان یک سند اجرایی هدف و چشم انداز نهایی این مجموعه تالابی محقق شود.

این نشست یک روزه در ساعت ۱۵ روز ۶ بهمن ماه سال جاری به کار خود پایان داد.

سازمان حفاظت محیط زیست

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران